

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS ŠIAULIŲ APYGARDOS SKYRIUS

SPRENDIMAS

2023 m. rugpjūčio 7 d. Nr. 21R3-100(AG3-85/27-2023)
Šiauliai

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Šiaulių apygardos skyrius (toliau – Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Giedriaus Jakubėno (posėdžio pirmininkas), Vaidos Paurienės ir Svetlanos Sinkevičienės (pranešėja),

Komisijos posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjo *V. Š. (duomenys neskelbtini)* skundą atsakovei Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Telšių apskrities vaiko teisių apsaugos skyriui dėl Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Telšių apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus administracinio akto panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė:

Pareiškėjas *V. Š. (duomenys neskelbtini)* (toliau – ir Pareiškėjas) Komisijos 2023 m. birželio 29 d. skundu (toliau – ir Skundas) prašo panaikinti Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Atsakovė, Tarnyba) Telšių apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus (toliau – ir Skyrius) 2023 m. gegužės 31 d. sprendimo Nr. 9SD-2081 „Dėl Jūsų prašymo išnagrinėjimo“ (toliau – Sprendimas) panaikinimo ir leisti susipažinti su Pareiškėjo dukros nuomonės išklauso aktui.

Skunde Pareiškėjas nurodo, kad nesutinka su Atsakovės atsisakymu leisti jam, kaip tėvui ir įgaliotam atstovui pagal įstatymą, susipažinti su 2023 m. gegužės 31 d. surašytu vaiko (dukros *S. Š. (duomenys neskelbtini)*) (gim. (*duomenys neskelbtini*)) nuomonės išklauso aktu Nr. 9TSD-294 (reg. Nr. 9GD-2445) (Tarnybiniu pranešimu).

Pažymi, kad pagal Lietuvos Respublikos Civilinio kodekso (toliau – CK) 3.170 straipsnio nuostatas, tėvas ar motina, negyvenantys kartu su vaiku, turi teisę ir pareigą bendrauti su vaiku ir dalyvauti jį auklėjant; vaikas, kurio tėvai gyvena skyrium, turi teisę nuolat ir tiesiogiai bendrauti su abiem tėvais, nesvarbu, kur tėvai gyvena; kai tėvai nesusitaria dėl skyrium gyvenančio tėvo ar motinos dalyvavimo auklėjant vaiką ir bendravimo su juo, bendravimo su vaiku ir dalyvavimo jį auklėjant tvarką nustato teismas; tėvas ar motina, su kuriuo gyvena vaikas ir (ar) su kuriuo teismo sprendimu nustatyta vaiko gyvenamoji vieta, turi nekliudyti antrajam iš tėvų bendrauti su vaiku ir dalyvauti jį auklėjant, o šios pareigos nevykdymas laikomas piktnaudžiavimu tėvų valdžia, už kurią tėvas (motina) atsako įstatymų nustatyta tvarka. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje konstatuota, kad tėvų, negyvenančių kartu su vaiku, teisė bendrauti su vaiku ir dalyvauti jį auklėjant yra asmeninio pobūdžio tėvų teisė, kurią įgyvendinti galima, kai kitas iš tėvų nekliudo šiam bendravimui, o pats bendravimas yra tiesioginis ir pastovus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. spalio 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-454/2014).

Atsakovė atsiliepiame nesutinka su Pareiškėjo Skundu ir prašo jį atmesti kaip nepagrįstą.

Atsiliepime Atsakovė pažymi, kad pareiškėjo *V. Š. (duomenys neskelbtini)* šeima Tarnybai žinoma nuo 2015 m. rugsėjo 15 d., kai buvo gautas pranešimas apie galimą vaiko teisių pažeidimą prieš tuo metu dar nepilnametį Pareiškėjo sūnų *A. Š. (duomenys neskelbtini)* (nustatytas galimas smurtas prieš vaiką). Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos (toliau – SPIS) duomenimis, nepilnametės dukros *S. Š. (duomenys neskelbtini)* atžvilgiu pranešimai gauti: 2019 m. gruodžio 12 d. (vaiko teisių pažeidimų nenustatyta), 2021 m. sausio 13 d. (nustatytas galimas smurtas prieš vaiką), 2023 m. kovo 29 d. (nustatyti galimi nesmurtiniai vaiko teisių pažeidimai), 2023 m. balandžio 11 d. (nustatyti galimi nesmurtiniai vaiko teisių pažeidimai), 2023 m. balandžio 20 d. (nustatyti galimi nesmurtiniai vaiko teisių pažeidimai).

Atsakovė nurodo, kad 2021 m. sausio 22 d. vaiko situacijos vertinimo anketoje (Nr. 9VSV-77) užfiksuota Pareiškėjo dukros nuomonė, kurioje vaikas nurodė, kad prieš jį tėvas ne kartą smurtavo fiziškai, todėl informacija buvo perduota Telšių apskrities vyriausiojo policijos komisariato Mažeikių policijos komisariatui (toliau – Telšių AVPK Mažeikių r. PK). Tarnybos žiniomis, ikiteisminis tyrimas buvo pradėtas, asmeniui buvo skirta kardomoji priemonė – nesiartinti ir nieškoti ryšių su dukra, pirmosios instancijos teismas baudžiamojoje byloje priėmė apkaltinamąjį nuosprendį (bylos Nr. 1-23-715/2022), apeliacinėje instancijoje Pareiškėjui priimtas išteisinamasis nuosprendis (bylos Nr. 1A-168-316/2022). SPIS duomenimis, Pareiškėjui nuo 2021 m. sausio 27 d. buvo pradėta taikyti atvejo vadyba, 2021 m. rugpjūčio 11 d. atvejo vadybos procesas šeimai nutrauktas įvertinus, kad šeima pajėgi savarankiškai užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus. Nuo 2023 m. balandžio 4 d. atvejo vadybos procesas šeimai buvo vėl inicijuotas ir nutrauktas 2023 m. birželio 8 d..

Atsiliepime pažymima, kad skundžiamas Sprendimas yra susijęs su 2023 m. balandžio 27 atlikta vaiko situacijos vertinimo anketa Nr. 9VSV-663 (toliau – Anketa). Vertinimo metu, bendraujant su vaiku, nepilnametė išsakė poziciją, kad ji nenori, jog su jos pateikta nuomone būtų supažindintas jos įstatyminis atstovas *V. Š. (duomenys neskelbtini)*. Atsižvelgiant į tai, vaiko nuomonė nebuvo fiksuojama vaiko situacijos vertinimo anketoje ir buvo užpildytas atskiras dokumentas – vaiko nuomonės išklauso aktas (reg. Nr. 9TSD-294) (toliau - ir Aktas).

Atsakovė nurodo, kad Tarnyba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo (toliau – VTAPI) 36 straipsnio 1 dalimi, gavusi žodžiu, raštu ar bet kokiomis nuotolinio ryšio priemonėmis pranešimą apie galimą vaiko teisių pažeidimą, kuo skubiau, tačiau ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo pranešimo gavimo dienos, pradeda nagrinėti pranešimą ir susitinka su vaiku, užsitikrindamas galimybę pabendrauti su juo be apribojimų, jeigu yra poreikis, – nedalyvaujant vaiko atstovams pagal įstatymą, atsižvelgęs į vaiko amžių ir brandą išklauso vaiką jam priimtiniu būdu apie galimą jo teisių pažeidimą, pagal poreikį įvertina vaiko gyvenamąją ir (ar) socialinę aplinką bei vaiko santykius su jo tėvais ar kitais vaiko atstovais pagal įstatymą. Jeigu Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius nenustato vaiko teisių pažeidimų ir pavojaus vaiko fiziniam ar psichiniam saugumui, sveikatai ar gyvybei, jis priima sprendimą baigti pranešimo nagrinėjimą.

Atsakovė paaiškina, kad atlikdama vaiko situacijos vertinimą, Tarnyba vadovaujasi LR Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu „Dėl vaiko situacijos vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas), taip pat Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus įsakymu Nr. BV-149 „Dėl vaiko situacijos vertinimo proceso patvirtinimo“, kuriame nurodoma, kad išskirtiniais atvejais specialistas gali priimti sprendimą nesupažindinti vaiko atstovo (-ų) pagal įstatymą su vaiko nuomone.

Nurodo, kad 2023 m. balandžio 20 d. *V. Š. (duomenys neskelbtini)* elektroniniu laišku pateikė pranešimą „Motinos piktnaudžiavimas valdžia, grasinimai ir psichologinė žala vaikui“ apie galimą vaiko teisių pažeidimą, kuriame nurodė, kad „iš šeimos atvejo vadybininkės *S. B. (duomenys neskelbtini)* sužinojau šokiruojančią žinią, kad mano dukra *S. Š. (duomenys neskelbtini)* pokalbyje su psichologe prasarė apie tik suaugusiems ir piktybiškai mąstantiems žmonėms suprantamus dalykus. Tai užgaunanti, šmeižikiška ir melaginga informacija mano atžvilgiu ir žalojanti jauno nepilnamečio (mano dukros) psichiką. Mano dukra psichologei pasakė kodėl nenori bendrauti su tėvu, nes cituoju dukrą: „... kad ji neva bijo, kad aš (tėvas): „...bijau, kad tėtis nenužudytų mano brolio ir mamos...“

<...> Tai aš buvau šokiruotas, sukrėstas, pažemintas, kad vaikas taip pasakė. Ar čia brolis su mama jai liepė mano dukrai taip sakyti?“.

Pažymi, kad Vaiko nuomonės išklausymo metodiniame vadove (2023 m.) nurodoma, kad vaiko nuomonės išklausymo tikslas nustatyti, ar vaiko teisės buvo/yra pažeidžiamos, ar aplinka, kurioje yra vaikas, nekelia grėsmės jo psichologiniam ir fiziniam saugumui, t. y., nuomonės išklausymas svarbus Tarnybos specialistui priimant sprendimus dėl vaiko teisių pažeidimo nustatymo ir su tuo susijusių pasekmių.

Tarnybos specialistas, įvertinęs vaiko prašymą ir jo pagrįstumą (jaučiamą įtampą, baime) taip pat šeimos istoriją (konfliktiški tėvų tarpusavio santykiai, galimas tėvo smurtas prieš vaiką – pradėtas ikiteisminis tyrimas, priimtas apkaltinamas ir išteisinamasis nuosprendžiai), vaiko situacijos vertinimo metu gautą informaciją iš psichologės (reg. Nr. 9GD-2413), vadovaujantis išimtinai geriausiaisiais vaiko interesais pagal Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvenciją, priėmė sprendimą neteikti vaiko nuomonės išklausymo akto (Akto) Pareiškėjui. S. Š. (*duomenys neskelbtini*) yra pakankamo amžiaus ir brandos, gebanti formuoti savarankišką nuomonę, dėl ko, Tarnyba neturi pagrindo abejojti, kad vaiko nuomonė prieštarauja jo interesams. Tarnyba vertino, kad leidus Pareiškėjui susipažinti su vaiko nuomone, ji gali būti panaudota priešingai vaiko interesams.

Atsiliepiame pažymėta, kad tiek tarptautinės, tiek Lietuvos teisės sistemoje nurodoma, kad turi būti vadovujamasi geriausių vaiko interesų prioriteto principu, kuris taikomas remiantis konkrečia individualaus vaiko situacija, vertinant ir nustatant, kas naudingiausia vaikui artimiausiu metu ir ateityje, atsižvelgiant į vaiko nuomonę, jo identišumą, šeimos aplinkos ir šeimos ryšių išsaugojimą ir santykių palaikymą, vaiko poreikių, atitinkančių jo amžių, vystymąsi, gebėjimus ir brandą bei užtikrinančių tinkamą vaiko raidą, tenkinimą, fizinį ir psichinį saugumą, vaiko teisės į sveikatą ir mokslą užtikrinimą bei kitus specialius vaiko poreikius. Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikoje (Levin prieš Švediją, Nr. 35141/06, 2012 m. kovo 15 d., 57 ir 69 punktai; EŽTT, K. ir T. prieš Suomiją [DK], Nr. 25702/94, 2001 m. liepos 12 d.) akcentuojama, kad vaiko įstatyminiu atstovų teisių suvaržymas gali būti „proporcingas teisėtam tikslui, kurio siekta [dėl vaikų interesų], ir nevirsti nacionalinių institucijų kompetencijos“. Vadinas, Pareiškėjo teisė susipažinti su vaiko nuomonės išklausymo aktu nėra absoliuti, jei tai prieštarauja geriausių vaiko interesų principui, nes geriausi vaiko interesai gali nusverti tėvų interesus (Kajari v. Finland, no. 65040/01, 23 October 2007; Gluhakovič v. Croatia, no. 21188/09, 12 April 2011).

Trečiasis suinteresuotas asmuo atsiliepimo nepateikė.

Skundas dalyje atmestinas, dalyje byla nutrauktina.

Ginčas byloje kilo dėl Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Telšių apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus 2023 m. gegužės 31 d. sprendimo Nr. 9SD-2081 „Dėl Jūsų pateikto prašymo dėl vaiko nuomonės išklausymo akto, DVS registruoto Nr.9TSD-294“, kuriuo atsisakyta Pareiškėjui pagal jo prašymą pateikti dukters nuomonės išklausymo aktą, teisėtumo.

Iš bylos duomenų nustatyta, kad Atsakovė el. paštu 2023 m. gegužės 2 d. (b. l. 42)gavo Pareiškėjo prašymą „Dėl vaiko nuomonės išklausymo akto, DVS registruoto Nr. 9TSD-294“ (reg. Nr. 9GD-2445) (toliau – Prašymas, *prašymas į bylą nepateiktas*), prašydamas pateikti jo dukros nuomonės išklausimo aktą (minėta, kaip Aktas).

Nustatyta, kad Atsakovė apie Prašymo išnagrinėjimą Pareiškėjui pranešė 2023 m. gegužės 31 d. sprendimu Nr. 9SD-2081 „Dėl Jūsų pateikto prašymo dėl vaiko nuomonės išklausymo akto, DVS registruoto Nr.9TSD-294“ (minėta, Sprendimas). Sprendime nurodyta, kad vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo (toliau – VAI) 10 straipsnio 4 dalies ir 11 straipsnio nuostatomis, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 patvirtintų taisyklių (toliau – Taisyklės) 32 punkto nuostatomis Prašymas išnagrinėtas per 20 dienų.

Atsakovė Sprendime nurodo, jog vadovaujantis Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo (toliau – VTAPI) 36 straipsniu, Tarnyba ir (ar) jos teritorinis skyrius, gavęs žodžiu, raštu ar bet kokiais nuotolinio ryšio priemonėmis pranešimą apie galimą vaiko teisių pažeidimą, įstatymo

nustatyta tvarka ir terminais pradeda nagrinėti pranešimą ir susitinka su vaiku, užsitikrindama galimybę pabendrauti su juo be apribojimų, jeigu yra poreikis – nedalyvaujant vaiko atstovams pagal įstatymą, atsižvelgęs į vaiko amžių ir brandą, išklauso vaiką jam priimtiniu būdu apie galimą jo teisių pažeidimą, pagal poreikį įvertina vaiko santykius su jo tėvais ar kitais vaiko atstovais pagal įstatymą. Tarnyba arba jos įgaliotas teritorinis skyrius, atlikęs šioje dalyje nurodytus veiksmus, vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus įsakymu patvirtinto Nr. BV-149 Vaiko situacijos vertinimo tvarkos aprašu (toliau – Aprašas), atlieka vaiko situacijos vertinimą, užpildydamas Vaiko situacijos vertinimo anketą (Aprašo 1 priedas). Nurodo, jog Aprašo nustatyta tvarka ir terminais vaiko įstatyminiai atstovai su užpildyta ir užregistruota Anketa supažindinami pasirašytinai. Atsižvelgiant į 2023 m. balandžio 28 d. Pareiškėjo pateiktą prašymą (reg. Nr. 9PR-40), Anketa buvo išsiųsta Pareiškėjui susipažinimui, jo nurodytu el. pašto adresu.

Sprendime Atsakovė pažymi, kad aukščiau minėtos anketos III skyriaus „Vaiko situacijos aptarimas su vaiku“ 13 punktą nuasmenintas. S. Š. (*duomenys neskelbtini*) išsakyta nuomonė dėl vertinamos situacijos nefiksuota Anketoje, atsižvelgiant į vaiko pateiktą prašymą ir sąlygą bendrauti su specialistu. Išklasyta vaiko nuomonė užfiksuota Tarnybiniame pranešime (Akte), kuris yra Anketos dalis ir specialisto, atlikusio situacijos vertinimą, įvertinta, priimant skundžiamą Sprendimą.

Atsakovė Sprendime pateikia išvadą, kad dėl nurodytų priežasčių S. Š. (*duomenys neskelbtini*) įstatyminiams atstovams pateiktoje susipažinti Anketoje nėra galimybės tiesiogiai susipažinti su išsakyta vaiko nuomone. Atsakovė pažymi, jog Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau - CK) 3.164 straipsnio 5 dalyje nurodoma, jog kai sprendžiamas bet koks su vaiku susijęs klausimas, vaikas, sugebantis suformuluoti savo pažiūras, turi būti išklašytas tiesiogiai, o jei tai nėra įmanoma – per atstovą ir priimant sprendimą, į jo norus turi būti atsižvelgiama, jei tai neprieštarauja paties vaiko interesams. Skyrius, įvertinęs S. Š. (*duomenys neskelbtini*) pateiktą prašymą nepateikti jos nuomonės įstatyminiams atstovams bei įvertinęs išsakytus argumentus, vadovaudamasis VTAPI 13 straipsniu, kuris užtikrina vaiko teisę į tinkamas gyvenimo sąlygas, kurios susijusios su vaiko emociu bei dvasiniu vystymusi, priėmė sprendimą, jog vaiko nuomonės nuasmeninimas Anketoje neprieštarauja paties vaiko geriausiems interesams, todėl Atsakovė atsisakė pateikti Tarnybini pranešimą (Aktą) susipažinimui (b. l. 3-6).

Iš pateikto Skundo nustatyta, jog Pareiškėjas į Atsakovę, kuri yra viešojo administravimo subjektas, kreipėsi prašydamas pateikti konkretaus dokumento, t. y. vaiko nuomonės išklaušimo akto kopiją. Iš 2023 m. balandžio 27 d. Nr. 9VSV-663 vaiko situacijos vertinimo anketos (minėta, Anketa) matyti, kad el. laišku gavus Pareiškėjo 2023 m. balandžio 20 d. pranešimą dėl galimai pažeistų vaiko teisių, Atsakovė inicijavo tokio pranešimo pagrįstumo patikrinimo procedūrą ir atliko vaiko situacijos vertinimą, jo rezultatai išdėstyti Anketoje (b. l. 32 - 41). Byloje nėra ginčo, jog aukščiau nurodyta Anketa buvo pateikta Pareiškėjui. Kaip minėta, skundžiamą Sprendimą ir atsisakymą pateikti Akto kopiją Atsakovė iš esmės grindė CK 3.164 straipsnio 5 dalies nuostatomis dėl vaiko nuomonės ir pažiūrų išreiškimo bei atsižvelgiant į nepilnamečio vaiko norą, neteikti informacijos tėvams. Atsakovė pateiktame Atsiliepime detalizuoja atsisakymo pagrįstumą ir teisėtumą, atsižvelgdama į tarptautinėje bei nacionalinėje teisėje įtvirtintą geriausių vaiko interesų prioriteto principą ir tokio principo turinio išaiškinimus teismų praktikoje.

Skunde Pareiškėjas savo nesutikimą su skundžiamu Sprendimu grindžia CK nuostatomis, reglamentuojančiomis kartu su vaiku negyvenančių tėvų teises bendrauti su vaiku, šiuo atveju savo galimai pažeistas teises sieja su Atsakovės atsisakymu pateikti prašomo dokumento (Akto) kopiją, tačiau nenurodo konkrečių aplinkybių, kaip Akto (arba dukros nuomonės) nepateikimas trukdo arba apriboja Pareiškėjo teises bendrauti su vaiku.

Pažymėtina, kad Pareiškėjo vaiko (dukros) galimai pažeistų teisių vertinimo atlikimo ir Anketos priėmimo procedūros nėra nagrinėjamo ginčo dalykas. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Komisijai nesuteikta kompetencija spręsti Skunde nurodytų argumentų, t. y. tėvų bendravimo tvarkos su vaiku bei kitus, su šeimos teisiniais santykiais susijusius klausimus, nes tokių faktinių aplinkybių vertinimas yra susijęs su civiliniais teisiniais santykiais. Atsižvelgiant į tai, Komisija nepasisakys dėl Pareiškėjo Skunde išsakytų argumentų, ir vertins Atsakovės atsisakymo teikti vaiko nuomonės išklaušimo akto kopiją, teisėtumą.

Asmenų kreipimosi į viešojo administravimo subjektus bendrąsias nagrinėjimo taisykles (nagrinėjimo tvarką) įtvirtina VAI 11 straipsnis. Pagal jį, asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintas taisykles (VAI 11 straipsnio 1 dalis). Pagal VAI 2 straipsnio 10 dalį prašymas – tai su asmens teisių ar teisėtų interesų pažeidimu nesusijęs asmens kreipimasis į viešojo administravimo subjektą prašant atlikti teisės aktuose nustatytus veiksmus. VAI 10 straipsnio 5 dalies 5, 6 punktuose nustatyta, kad administraciniame sprendime turi būti nurodyta administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės, administracinio sprendimo motyvai.

Taisyklių 35 punkte nustatyta, kad prašymus ar skundus institucijos nagrinėja ir į juos atsako pagal teisės aktais joms nustatytą kompetenciją. Taisyklių V skyriaus (Atsakymų rengimas ir tvarkymas) 45 punkte numatyta, kad į prašymą institucija atsako atsižvelgdama į jo turinį: 45.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą atsakoma suteikiant prašomą vieną iš VAI 19 straipsnio 1 dalyje nurodytų administracinių paslaugų (ar prašomas kelias administracines paslaugas) arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti; 45.2. į prašymą pakonsultuoti asmenį jam aktualiu klausimu atsakoma suteikiant konsultaciją pagal institucijai nustatytą kompetenciją arba pateikiant motyvuotą atsisakymą tą padaryti; 45.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma VAI 13 straipsnyje nustatyta tvarka; 45.4. į prašymą, nenurodytą Taisyklių 45.1–45.3 papunkčiuose, atsakoma laisva forma.

Tarnybos direktoriaus 2022 m. sausio 12 d. įsakymu Nr. BV-15 patvirtintos Prašymų ir skundų nagrinėjimo bei asmenų aptarnavimo Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyboje prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos taisyklės (toliau – Aptarnavimo taisyklės,), be kita ko, reglamentuoja fizinių ir juridinių asmenų (toliau – asmenys) prašymų ir (ar) skundų nagrinėjimą bei asmenų aptarnavimą Tarnyboje (1 punktas). Aptarnavimo taisyklės, be kita ko, parengtos vadovaujantis VAI, Taisyklėmis, Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu ir kitais teisės aktais (2 punktas). Nagrinėjant asmenų prašymus ir (ar) skundus ir aptarnaujant asmenis, šių Aptarnavimo taisyklių nuostatos taikomos tiek, kiek tų teisių santykių nereglamentuoja įstatymai, tiesiogiai taikomi Europos sąjungos teisės aktai, Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys ar jų pagrindu priimti teisės aktai (3 punktas). Aptarnavimo taisyklių VIII skyrius reglamentuoja atsakymų į prašymus ir skundus parengimą, pasirašymą, išsiuntimą (įteikimą) asmeniui; 69.5 papunktyje nustatyta, kad į kitus prašymus atsakoma laisva forma arba nurodomos motyvuotos atsisakymo tenkinti prašymą priežastys. Atsakymas į prašymą pasirašomas arba Tarnybos teritorinio skyriaus vedėjo, arba Tarnybos teritorinio skyriaus vyresniojo patarėjo, arba patarėjo Tarnybos direktoriaus nustatyta tvarka, ar Tarnybos direktoriaus (73 punktas).

VTAPI 4 straipsnyje nustatyta, kad tėvai, kiti vaiko atstovai pagal įstatymą, valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, nevyriausybinės organizacijos, kiti fiziniai ir juridiniai asmenys, be kita ko, privalo vadovautis geriausių vaiko interesų prioriteto – priimant sprendimus ar imantis bet kokių veiksmų, susijusių su vaiku, svarbiausia – geriausi vaiko interesai. Šis principas taikomas remiantis konkrečia individualaus vaiko situacija, vertinant ir nustatant, kas naudingiausia vaikui artimiausiu metu ir ateityje, atsižvelgiant į vaiko nuomonę, jo identiškumą, šeimos aplinkos ir šeimos ryšių išsaugojimą ir santykių palaikymą, vaiko poreikių, atitinkančių jo amžių, vystymąsi, gebėjimus ir brandą bei užtikrinančių tinkamą vaiko raidą, tenkinimą, fizinį ir psichinį saugumą, vaiko teisės į sveikatą ir mokslą užtikrinimą bei kitus specialius vaiko poreikius. Vaikui turi būti teikiama tokia apsauga, kokios reikia jo gerovei, taikant visą įmanomą koordinuotą kompleksinę pagalbą (VTAPI 4 straipsnio 1 punktas).

Vertinant ginčo esmines aplinkybes, be jau minėtų CK ir VTAPI nuostatų, Komisija vadovaujasi Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos 12 straipsnio 1 dalimi, kurioje atkreipiamas dėmesys į tai, kad vaiko pažiūroms, atsižvelgiant į jo amžių ir brandumą, turi būti skiriama daug dėmesio. Konvencijos 12 straipsnio 2 dalyje nustatyta vaiko teisė būti išklausytam kiekviename su juo susijusiame teisiniame ar administraciniame procese apima labai plačią bylų nagrinėjimo teisme įvairovę, taip pat su vaiku susijusių oficialių sprendimų priėmimą. Minėtomis Konvencijos nuostatomis pripažįstama, kad vaikas yra visavertis asmuo, turintis teisę reikšti savo pažiūras visais

jam rūpimais klausimais, į šias pažiūras turi būti atsižvelgta ir joms turi būti skirta pakankamai dėmesio, o tai suponuoja vaiko teisę dalyvauti su juo susijusiuose procesuose bei daryti poveikį priimant jo gyvenimui reikšmingus sprendimus.

Nagrinėjamu atveju paminėtina, kad kasacinis teismas yra nurodęs, kad CK ir Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijoje yra nustatytos kelios sąlygos vaikui dalyvauti ginant savo paties teises: pirma, visais su jo interesais susijusiais klausimais vaikas, gebantis suformuluoti savo pažiūras, turi būti išklaustas tiesiogiai, o jei tai neįmanoma, – per atstovą; antra, į vaiko norus būtina atsižvelgti, jei tai neprieštaruoja paties vaiko interesams. Dėl nebrandumo, auklėjimo spragų ir panašiai vaiko norai ir interesai ne visada sutampa, todėl kiekvienu atveju reikia išsiaiškinti, ar vaiko norai atitinka jo interesus. Svarbiausias ir esminis vaiko interesas yra augti sveikoje, saugioje ir ramioje aplinkoje, kurioje vaikas nepatiria psichologinės įtampos, baimės ar nuolatinių konfliktinių situacijų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. vasario 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-57/2007). Ne mažiau svarbu atkreipti dėmesį, kad unikalūs šeimos santykių intymumas reikalauja, kad sprendimai dėl intervencijos į šeimos gyvenimą būtų priimami ypač atsargiai, o atsakingos institucijos jautriai reaguotų į vaiko ir jo šeimos poreikius <...>. Laikantis vaiko intereso pirmumo principo, svarbu užtikrinti ir tai, kad kompetentingos institucijos priimami sprendimai būtų proporcingi, t. y. išlaikytų teisingą pusiausvyrą tarp vaiko gerovės, tėvų teisėtų interesų ir viešųjų interesų (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. kovo 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2399-756/2020).

Iš bylos duomenų matyti, kad Pareiškėjas yra išsituokęs, dukros S. Š. (*duomenys neskelbtini*) gyvenamoji vieta yra nustatyta su motina (b. l. 15 - 17), tarp Pareiškėjo ir vaiko motinos yra kilę bendravimo tvarkos nustatymo su vaiku klausimai bei galimai nesutarimai (b. l. 7 - 13; 20 - 21; 45 - 46).

Atsižvelgiant į minėto CK 3.170 straipsnio 1 dalies nuostatas (kad tėvas ar motina, negyvenantys kartu su vaiku, turi teisę ir pareigą bendrauti su vaiku ir dalyvauti jį auklėjant) bei kitų aptartų teisės aktų reikalavimus, Pareiškėjo, kaip įstatyminio atstovo ir S. Š. (*duomenys neskelbtini*) tėvo, siekis sužinoti atitinkamą informaciją (šiuo atveju gauti iš Atsakovės vaiko nuomonės išklausimo akto kopiją) yra teisėtas. Tačiau įvertinus atsisakymo teikti nurodytą Aktą teisinio pagrindo turinį, ginčo santykio pobūdį bei jautrumą, geriausių vaiko interesų pirmumo principo išaiškinimus teismų praktikoje, į tai, jog Pareiškėjas, vertinant vaiko situaciją, buvo apklaustas (b. l. 35) bei jam pateikta Anketa, Komisija sprendžia, kad nėra pagrindo netikėti Atsakovės tiek Pareiškėjui skundžiamame Sprendime, tiek Atsiliepime išdėstyta pozicija apie vaiko išsakytą norą neviešinti jo nuomonės, todėl darytina išvada, kad atsisakymas pateikti nurodytą Aktą nepažeidžia Pareiškėjo teisių ir galimybių bendrauti su dukra, o Akto turinio atskleidimas neatitiktų aukščiau aptartų CK 3.164 straipsnio 5 dalies nuostatų bei pažeistų vaiko interesų prioriteto principą. Dėl visų nurodytų aplinkybių skundžiamas Sprendimas laikytinas teisėtu ir paliktinas galioti.

Komisija, atsižvelgusi į byloje nustatytas faktines aplinkybes, aptartą teisinį reglamentavimą, teismų praktiką, vertina, kad Atsakovė, skundžiamu Sprendimu atsisakydama Pareiškėjui pateikti jo prašomą dokumentą, laikėsi paminėtų VAĮ, Taisyklių bei Aptarnavimo taisyklių nuostatų, reglamentuojančių tokių procedūrų atlikimo terminus, skundžiamame Sprendime aiškiai išdėstė teisinius pagrindus, kuriais Atsakovė vadovavosi, nagrinėdama asmenų prašymus ir skundus, nurodė konkrečią faktinę aplinkybę, lėmusią Atsakovės atsisakymą pateikti Pareiškėjui jo prašomą dokumentą, atsisakymą susiejo su taikytinomis teisės normomis. Tokiu būdu, Komisija sprendžia, jog Sprendimas atitinka VAĮ 10 straipsnyje administraciniam sprendimui keliamus reikalavimus, laikytinas teisėtu, jo naikinti dėl Pareiškėjo Skunde išdėstytų argumentų nėra teisinio pagrindo.

Ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo (toliau – IAGNTĮ) 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Lietuvos administracinių ginčų komisija nagrinėja skundus (prašymus) dėl centrinių valstybinio administravimo subjektų priimtų individualių administracinių aktų ir veiksmų (neveikimo) teisėtumo, taip pat dėl šių subjektų vilkinimo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus. Lietuvos administracinių ginčų komisija taip pat nagrinėja skundus (prašymus) dėl teritorinių valstybinio administravimo subjektų ir savivaldybių administravimo subjektų, esančių jos veiklos teritorijoje, priimtų individualių administracinių aktų ir veiksmų (neveikimo) teisėtumo, taip pat dėl šių subjektų vilkinimo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus. Pagal minėto

straipsnio 2 dalį Lietuvos administracinių ginčų komisijos teritoriniai padaliniai nagrinėja skundus (prašymus) dėl teritorinių valstybinio administravimo subjektų ir savivaldybių administravimo subjektų, esančių jų veiklos teritorijoje, priimtų individualių administracinių aktų ir veiksmų (neveikimo) teisėtumo, taip pat dėl šių subjektų vilkinimo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus. Dėl Pareiškėjo reikalavimo leisti susipažinti su Aktu pažymėtina, jog Komisija nevykdo viešojo administravimo funkcijų ir netaiko materialinių teisės normų, o pagal nustatytą kompetenciją vertina jau priimtų administracinių aktų (sprendimų) teisėtumą. Atsižvelgiant į visas šioje byloje nustatytas aplinkybes, į tai, jog pagal nurodytą VTPAĮ 36 straipsnio bei kitų aptartų teisės aktų nuostatas, teisė priimti sprendimą susipažinti su ginčo Aktu pagal kompetenciją yra nustatyta Atsakovei, Komisija neturi teisinio pagrindo, tenkinti nurodytą Pareiškėjo reikalavimą ir šioje dalyje bylą nutraukia.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1 punktu ir 2 dalies 1 punktu, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

Pareiškėjo *V. Š. (duomenys neskelbtini)* skundą dalyje dėl 2023 m. gegužės 31 d. sprendimo Nr. 9SD-2081 „Dėl Jūsų pateikto prašymo dėl vaiko nuomonės išklauso akto, DVS registruoto Nr.9TSD-294“ panaikinimo atmesti kaip nepagrįstą.

Kitoje dalyje bylą nutraukti.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo jo priėmimo dienos bylos šalys gali skųsti Regionų apygardos administracinio teismo Šiaulių rūmams Administracinių bylų teisenos nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkas

Giedrius Jakubėnas

Komisijos nariai

Vaida Paurienė

Svetlana Sinkevičienė